

VÝBĚROVÁ REŠERŠE

Z PEDAGOGICKÉ BIBLIOGRAFICKÉ DATABÁZE

ZE ZAHRANIČNÍCH ČASOPISŮ

2023 DUBĚN

Plné texty článků lze objednat emailem na adrese studovna@npmk.cz

1.

"Allowing them to dream" : fostering creativity in mathematics undergraduates / ["Umožnit jim snít" : podpora kreativity u vysokoškolských studentů matematiky.] / Douglas Newton, Yuqian (Linda) Wang, Lynn Newton -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Journal of further and higher education -- ISSN 0309-877X -- Roč. 46, č. 9-10 (November-December) (2022), s. 1334-1346.

S rychlým rozvojem umělé inteligence se očekává, že se práce a volný čas změní a očekává se také, že lidské tvůrčí schopnosti budou stále důležitější pro prosperitu a lepší životní podmínky. S tím souvisí podpora tvůrčí kompetence v matematice. Cílem studie bylo identifikovat některé překážky podpory tvůrčího myšlení studentů matematiky vyplývající z představ lektorů o matematické kreativitě a jejím místě ve vzdělávání. Jsou prezentovány názory dvaceti dvou britských univerzitních učitelů matematiky, které jasně ukazují na rozdílné názory vyplývající z jejich přesvědčení o kreativitě a o jejím původu, společně s přesvědčením studentů obsahují výhrady k podpoře tvůrčích schopností v matematice. Jsou navrženy způsoby, jak tyto názory překonat a zajistit, aby matematici chápali matematickou kreativitu, a aby byly opraveny určité mýty o tvůrčích schopnostech. Tato porozumění musejí být sdílena společně se studenty.

vysoká škola ; univerzita ; vysokoškolský pedagog ; student ; matematika ; tvořivost ; řešení úloh ; schopnost ; kompetence ; tvůrčí činnosti ; názor ; postoj učitele ; postoj studenta ; Velká Británie ; prosperita

<http://katalog.npmk.cz/documents/527470>

2.

The challenges of measuring outside-school-time educational activities : experiences and lessons from the Programme for International Student Assessment (PISA) / [Výzvy při měření mimoškolních vzdělávacích aktivit : zkušenosti a ponaučení z programu PISA.] / Mark Bray, Magda Nutsa Kobakhidze, Larry E. Suter -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Comparative education review -- ISSN 0010-4086 -- Roč. 64, č. 1 (February) (2020), s. 87-106.

Během několika posledních let došlo k posunu na poli mezinárodního komparativního vzdělávání, kdy vzrostl počet kvantitativních hodnocení znalostí studentů. V literatuře na toto téma se objevuje čas strávený mimo školu (outside-school-time, OST) jako přídavek a doplněk školního vzdělávání. OST je ale obtížné definovat i měřit, neboť jsou srovnávána data z různých částí světa.

PISA (Programme for International Student Assessment), organizovaný zeměmi OECD, zkouší srovnávat tyto výzvy. PISA 2015 prokázal, že ve srovnání se svými předchůdci je krokem vpřed, ale odkryl i vážné nedostatky. Tento článek se zabývá metodickou přípravou vhodných otázek v angličtině, překlady otázek do dalších jazyků a přípravou kvantifikace nadnárodního srovnávání.

vzdělávání ; komparace ; srovnatelný výkon ; hodnocení ; hodnocení žáka ; mezinárodní spolupráce ; mimoškolní vzdělávání ; měření výkonu ; mimoškolní aktivity ; kvantitativní šetření

<http://katalog.npmk.cz/documents/527356>

3.

Diagnostika 3-4 ročných detí v prostredí materských škôl = Diagnostics of 3-4 year old children in kindergarten environment / Viera Šilonová, Vladimír Klein -- slo -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pedagogické rozhľady : odbornó-metodický časopis -- ISSN 1335-0404 -- Roč. 31, č. 5 (2022), s. 28-36.

Autoři příspěvku upozorňují na důležitou úlohu, kterou hrají předškolní zařízení mimo jiné i v případě inkluze dětí sociálně či zdravotně znevýhodněných, ale také výjimečně nadaných. Význam předškolních zařízení podporují výsledky vědecké studie zaměřené na diagnostický a stimulační proces vývinu 3-4letých dětí navštěvujících mateřskou školu. Autoři příspěvku apelují na nutnost změny diagnostiky předškolních i školních dětí tak, aby namísto lékařské diagnostiky byla upřednostňována diagnostika pedagogická a inkluzivní.

diagnostika ; předškolní dítě ; mateřská škola ; vývoj dítěte ; inkluzivní vzdělávání ; sociálně znevýhodněný ; handicap ; zdravý ; nadání ; nadaný ; vysoce nadaný ; školní věk ; pedagogická diagnostika

<http://katalog.npmk.cz/documents/527502>

4.

The effect of first high school science teacher's gender and gender matching on students' science identity in college / [**Vliv genderu učitele přírodovědných předmětů na střední škole a shody genderu na přírodovědnou identitu studentů na vysoké škole.**] / Chen Chen, Gerhard Sonnert, Philip M. Sadler -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Science education -- ISSN 0036-8326 -- Roč. 104, č. 1 (January) (2020), s. 75-99.

Pro podporu utváření vědecké identity mezi dívkami navrhuji vědci přidělit studentkám učitelky přírodních věd jakožto genderové vzory. Ve studii jsou uvedeny výsledky průzkumu, který zjišťoval mezi vysokoškolskými studenty ze Spojených států, zda shoda pohlaví mezi nimi a jejich prvními učiteli přírodovědných předmětů na střední škole souvisí s jejich silnější identitou v těchto předmětech na vysoké škole. Zjištění naznačují, že efekt genderového modelu byl

nejsilnější, když rezonoval s celkovou disciplinární genderovou reprezentací na úrovni školy nebo společnosti.

žák ; učitel ; působení ; gender ; pohlaví ; vzor ; volba studijního oboru ; přírodní vědy ; přírodovědný předmět ; vysokoškolské studium ; výsledek výzkumu ; student ; identita ; žena ; Spojené státy americké

<http://katalog.npmk.cz/documents/527393>

5.

Higher education for refugees : a need for intersectional research / [Vysokoškolské studium pro uprchlíky : potřeba intersekcionalního výzkumu.] / Lisa Unangst, Thomas M. Crea -- eng --
Obsahuje bibliografické odkazy

In: Comparative education review -- ISSN 0010-4086 -- Roč. 64, č. 2 (May) (2020), s. 228-248.

Uprchlíci, kteří hledají možnosti vysokoškolského studia v hostitelské zemi, čelí mnoha výzvám. Existuje však málo výzkumů o tom, jakým způsobem vycházejí běžencům vstříc samy vysoké školy. Článek nabízí přehled relevantní literatury a její kvantitativní analýzu, a vyzývá k více výzkumům na toto téma. Uvádí příklady vysokoškolských struktur a jejich programů určených této marginální skupině studentů v Austrálii, Německu a Spojených státech. Zabývá se přijímacím řízením, mentoringem a podpůrným studentským sítím. Vzhledem k tomu, že se běženců ve světě objevuje stále častěji, je třeba vidět tyto záležitosti skrze intersekcionalní optiku.

uprchlík ; migrant ; vzdělávání ; vzdělávání cizinců ; dítě cizí národnosti ; vysoká škola ; vysokoškolské studium ; vysokoškolské vzdělání ; vzdělávací program ; mentoring ; pomoc ; přijetí na vysokou školu ; přijímací zkouška ; podpůrná opatření ; analýza vědecké literatury ; Austrálie ; Německo ; Spojené státy americké ; síť ; intersekcionalita

<http://katalog.npmk.cz/documents/527364>

6.

Literárny text ako impulz k rozvíjaniu samostatného myslenia žiakov a jeho využitie v kontexte lesnej pedagogiky = Active approach to literary texts with nature themes in the first grade of elementary school in the context of forest pedagogy / Dana Kollárová, Simona Borisová -- slo --
Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pedagogické rozhľady : odborný-metodický časopis -- ISSN 1335-0404 -- Roč. 31, č. 4 (2022), s. 18-23.

Koncept lesní pedagogiky si získává stále větší oblibu u přírodovědně orientovaných učitelů. Článek prezentuje výstupy výzkumné práce autorek s názvem „Lesná pedagogika a výchova k trvalo udržateľnému rozvoju v predprimárnej a primárnej edukácii“. Autorky uvádějí spektrum námětů na čtení pro žáky základního vzdělávání orientované na téma přírodní prostředí, které jsou vybrány z čítanek, a stimulují tak u žáků tvořivé, angažované a kritické myšlení. Do vyučování

je tak zapojeno několik strategií práce s literárním textem – filozofické literární příběhy, techniky rolové hry a integrované umělecko-výchovné činnosti v literárním textu. Zařazeny jsou ukázky námětů pro 1. stupeň ZŠ.

základní škola ; primární vzdělávání ; první stupeň ; vyučovací předmět ; psaný jazyk ; práce s textem ; porozumění textu ; příroda ; prostředí ; ekologická výchova ; tvořivá hra ; dramatická výchova ; komunikační výchova ; čítanka ; Slovensko ; lesní pedagogika ; kritické myšlení

<http://katalog.npmk.cz/documents/527397>

7.

Možnosti skvalitňovania edukácie na báze poznatkov neurovied = Ways of improving the quality of education based on neuroscience knowledge / Gabriela Lojová -- slo -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pedagogické rozhľady : odborný-metodický časopis -- ISSN 1335-0404 -- Roč. 31, č. 4 (2022), s. 7-11.

Článek přináší poznatky o fungování mozku ve spojitosti s procesem učení a některé aktuální výsledky výzkumů neurověd. Aplikace neurověd do vyučovací praxe se označuje pojmem mozkově kompatibilní učení (brain-compatible learning) a dnes už tvoří neoddelitelnou součást každé moderní didaktiky. Relevantní výstupy z neurobiologie, neuropsychologie, neurodidaktiky a dalších neurověd mohou učitelům pomoci při optimalizaci procesů učení se žáků, podpořit u žáků učební potenciál i seberealizaci. Proto by se se zákonitostmi fungování mozku měli seznamovat učitelé v rámci pregraduálního i postgraduálního vzdělávání.

vzdělávání ; kvalita vzdělání ; učení ; proces učení ; zlepšení ; kognitivní psychologie ; poznávací proces ; seberealizace ; rozvoj osobnosti ; neurofyzologie ; psychodiagnostika ; vzestup výkonnosti ; vzdělávání učitelů ; další vzdělávání učitelů ; znalost ; mozek ; neurodidaktika ; neurověda ; neurobiologie

<http://katalog.npmk.cz/documents/527396>

8.

Quer- und Seiteneinstieg in den Lehrerberuf als Strategie zur Deckung des Lehrkräftebedarfs / [Změna povolání a vstup učitelů bez pedagogické kvalifikace do učitelské profese jako strategie pro uspokojení poptávky po učitelích.] / Alex Gehrman – ger

In: Pädagogische Führung : Zeitschrift für Schulleitung und Schulberatung -- ISSN 0939-0413 -- Roč. 33, č. 3 (2022), s. 88-91.

Autor článku rozebírá situaci v německém školství, kdy jsou do škol přijímáni učitelé, kteří nemají pedagogickou kvalifikaci. Upozorňuje na to, že tomuto problému nebyla pod dlouhou dobu věnována patřičná pozornost. V posledním desetiletí se však systematictěji organizuje doplňující vysokoškolské vzdělávání pro odborníky-učitele bez pedagogického vzdělání. Součástí článku jsou

údaje z dotazníkového šetření v saských školách z roku 2019, kdy se učitelé, kteří původně pedagogy nebyli, vyjadřovali k tomu, zda jsou spokojeni se svým rozhodnutím změnit svou původní profesi a jak hodnotí své postavení v učitelském sboru.

vzdělávání učitelů ; kvalifikace ; změna povolání ; školství ; doplňovací vzdělávání ; spokojenost v povolání ; dotazník ; pedagogický výzkum ; pedagogické povolání ; učitelský status ; vyučující personál ; Německo ; Sasko (Německo) ; 2019

<http://katalog.npmk.cz/documents/527667>

9.

Regionálne centrá podpory učiteľov - nový pilier štátnej podpory pre pedagógov = Regional teacher support centers - a new pillar of state support for teachers / Péter Urbán, Martin Kríž – slo

In: Pedagogické rozhľady : odborný-metodický časopis -- ISSN 1335-0404 -- Roč. 31, č. 3 (2022), s. 14-17.

Důležitá součást kurikulární reformy na Slovensku je vznik regionálních center podpory učitelů. Má tři hlavní cíle: vytvoření regionálních partnerství s cílem zvyšovat kvalitu vzdělávání v každém regionu, podpořit pedagogy se zájmem o inovace ve vzdělávání a poskytnout podporu pedagogickým a odborným zaměstnancům při zavádění změn v procesu obsahu a forem vzdělávání. Článek přináší bližší informace o pěti základních tematických oblastech: vzdělávací programy, hodnocení vzdělávacích výsledků, vzdělávací proces a výukový styl učitele (sociální klima), personalizace výuky a inkluzivní vzdělávání, digitalizace.

system výchovy a vzdělávání ; školská reforma ; regionální spolupráce ; regionální školství ; poradenství ; učitel ; mentoring ; kvalita vyučování ; vztahy mezi školami ; partnerství škol ; vzdělávací program ; hodnocení vzdělávacího systému ; efektivnost vzdělávání ; inkluzivní vzdělávání ; digitalizace ; kompetence ; inovace ve vzdělávání ; Slovensko

<http://katalog.npmk.cz/documents/527380>

10.

Sieben Thesen zum Verhältnis von Schule, Raum und Pädagogik / [Sedm tezí o vztahu školy, prostoru a pedagogiky.] / Christian Timo Zenke – ger

In: Pädagogische Führung : Zeitschrift für Schulleitung und Schulberatung -- ISSN 0939-0413 -- Roč. 33, č. 2 (2022), s. 47-49.

Tématem článku je prostorový rozvoj škol a s ním související změny v koncepci školního vyučování. Autor se věnuje designu tradičních školních prostor a výuce v nich a dále možným alternativám, jakými je například výuka v tzv. otevřeném prostoru. Interiér současných školních tříd v mnohém kopíruje podobu tříd zakládaných ve 2. polovině 19. století. Základem pro něj byl přístup k žákům, kdy se kromě základních dovedností měli učit disciplíně a poslušnosti; tehdejší

výuka však neobsahovala experimentování, společnou práci na projektech aj. Autor v sedmi tezích přibližuje možnost cesty ke komplexní změně vztahu ke školnímu prostoru a výuce v něm.

vnímání prostoru ; školní vzdělávání ; třída ; historické hledisko ; kázeň ; poslušnost ; badatelsky orientovaná výuka ; učení ve skupině ; forma výuky ; změna postoje ; koncepce ; 1851-

<http://katalog.npmk.cz/documents/527574>

11.

Student perceptions and proposals for promoting wellbeing through social relationships at university / [Vnímání studentů a jejich návrhy na podporu osobní spokojenosti prostřednictvím sociálních vztahů na univerzitě.] / Michael Priestley, Angela Hall, Susan J. Wilbraham, Virendra Mistry, Gareth Hughes, Leigh Spanner -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Journal of further and higher education -- ISSN 0309-877X -- Roč. 46, č. 9-10 (November-December) (2022), s. 1243-1256.

Cílem předloženého textu je objasnit perspektivy osobní pohody studentů na univerzitě. Existující důkazy prokázaly důležitost sociální integrace a sounáležitosti pro wellbeing studentů, ti však často uvádějí vztahové problémy, bariéry a stresory v univerzitním životě. Jsou představeny návrhy studentů, jak mohou sociální vztahy na britských univerzitách ovlivnit jejich osobní pohodu. Identifikovali stávající výzvy a příležitosti k řešení sociální izolace, konfliktů a sounáležitosti v interakcích s vrstevníky, akademickými pracovníky a místní komunitou. Doporučení zdůrazňují úlohu a odpovědnost univerzit při řešení kulturních a strukturálních překážek posílením mezilidských a sociálních vztahů. Zároveň jsou diskutovány důsledky pro univerzitní politiku v kontextu pandemie Covid-19.

univerzita ; student ; studentské chování ; sociální chování ; sociální adaptace ; wellbeing ; stres ; interpersonální vztahy ; sociální dovednost ; vnímání ostatních ; duševní zdraví ; vztahy mezi vrstevníky ; vztah učitel-student ; osobní zájem ; covid-19 ; Velká Británie ; pandemie

<http://katalog.npmk.cz/documents/527438>

12.

Teachers and the teaching profession in global education policy theory : a commentary / [Učitelé a učitelská profese v teorii globální vzdělávací politiky : komentář] / Antoni Verger -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Comparative education review -- ISSN 0010-4086 -- Roč. 65, č. 4 (November) (2021), s. 790-806.

Článek prezentuje analýzu studií publikovaných v letech 1990-2018 v anglickém jazyce zaměřených na vztah učitelů a studia učitelství v době globalizace a na potenciál teorie globalizační politiky vzdělávání. Jak globalizace ovlivňuje učitele a studium učitelství. Zastoupení

učitelů v globalizačních výzkumech. Jak jsou globalizační teorie připraveny reflektovat současné změny v práci učitelů. Práce učitelů zde není prezentována jako statická teorie, ale jako práce, která se formuje pod vlivem různých vnějších sil, jiných obsahů pojmu profesionalita i mírou učitelské autonomie.

učitel ; pedagogické povolání ; vzdělávání učitelů ; působení ; globalizace ; školská politika ; nezávislost učitele ; vyučující personál ; teorie ; analýza vědecké literatury ; práce učitele ; profesionalita ; 1990-2018

<http://katalog.npmk.cz/documents/527407>

13.

Uviaznutí v diskurze deviácie = Stuck in the discourse of deviation / Katarína Vančíková -- slo --
Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pedagogické rozhľady : odbornó-metodický časopis -- ISSN 1335-0404 -- Roč. 31, č. 5 (2022), s. 3-9.

Článek přináší analýzu slovenského sociokulturního kontextu, v němž se připravují plány na transformaci segregovaného vzdělávacího systému na integrovanější a inkluzivnější. Hledá odpověď na otázku, jaký typ diskurzu na Slovensku převažuje a ovlivňuje vzdělávací politiku a praxi. Definuje výzvy, příležitosti a rizika, které plánované změny přinesou. Apeluje na rozvoj vzdělávání učitelů, které by mělo reflektovat potřeby žáků s rozmanitými vzdělávacími potřebami.

speciální vzdělávací potřeby ; žák ; systém výchovy a vzdělávání ; společnost ; kulturní prostředí ; segregace ; integrace ; inkluzivní vzdělávání ; diskuse ; působení ; přeměna ; školská politika ; výchovně-vzdělávací praxe ; vzdělávání učitelů ; rozvoj vzdělání ; Slovensko

<http://katalog.npmk.cz/documents/527492>

14.

Visualisierung gekonnt nutzen / [Jak dovedně využívat vizualizaci.] / Oliver Märki – ger

In: Pädagogische Führung : Zeitschrift für Schulleitung und Schulberatung -- ISSN 0939-0413 -- Roč. 33, č. 4 (2022), s. 135-138.

Článek přináší doporučení a náměty k využití vizualizace při předávání znalostí. Ve výuce pomáhají metody vizualizace žáka zaujmout a udržet jeho pozornost. Umožňují vyznačit základní body v probíraném učivu, a tak si ho snadněji zapamatovat. Součástí článku jsou odkazy na internetové zdroje na téma vizualizace a efektivního používání vizualizačních technik ve školní praxi.

vizuální učení ; vizuální vnímání ; transfer učení ; znalost ; vyučovací metoda ; žák ; zájem ; pozornost ; učivo ; paměť ; internet ; informační zdroj ; efektivnost vzdělávání

<http://katalog.npmk.cz/documents/527683>

15.

Využitie čitateľských stratégií na podporu kompetencie žiakov "učiť sa učiť" = Use of reading strategies to support students' "learning to learn" competence / Jana Tomášková -- slo --
Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pedagogické rozhľady : odborný-metodický časopis -- ISSN 1335-0404 -- Roč. 30, č. 9 (2021), s. 2-7.

Autorka článku sa zaoberá problematikou kľúčových kompetencií žiaka, predovšetkým pak kompetencií k učení se a čtenářské dovednosti. Vhodný výběr čtenářských strategií ze strany učitele stimuluje u žáků rozvoj metakognitivních procesů a autoregulaci vlastního učení se. Článek obsahuje ukázkou vyučovacího bloku s vybranými čtenářskými strategiemi.

způsobilostní minimum ; žák ; učení ; čtenářská gramotnost ; strategie učení ; role učitele ; poznávací proces ; sebevzdělávání ; výuka

<http://katalog.npmk.cz/documents/527372>